

(bild önskas)

Hyssopus officinalis

Allmänt

Isop hör till de kransblommiga växternas familj - *Lamiaceae*, tidigare *Labiatae*. Den är en 30-50 centimeter hög halvbuske med fyrkantiga håriga grenar med smalt lancettlika, helbräddade blad och små mörkblå, undantagsvis rosa eller vita, läppblommor i axliknande ställning. Örten har stark krydddoft. Den blommar i juli-augusti. Och är en gammal kulturväxt som hos oss odlas som krydd- och medicinalväxt, men också som prydnadsväxt. På växtplatser med varmt klimat kan den bli förvånansvärt gammal.

Isop härstammar från Sydeuropa och Främre Asien. Isop nämns i många bibelöversättningar I verkligheten har denna växt aldrig förekommit på Sinaihalvön eller i Israel. Man anser att det måste röra sig om missförstånd hos översättarna. Så här heter det bland annat i Psaltaren: "Skära mig med isop, så att jag varder ren."

Det var munkarna som förde med sig isop till våra trakter. Under medeltiden var isop i ropet som läkeört vid andningsbesvär samt mot luftvägssjukdomar, uppblåst mage, värk i leder och öron.

I södra Sverige användes förr isop, lavendel och andra starkt doftande örter som "körkekryddor", det vill säga örter som man kunde ta med sig in i kyrkan. Genom att andas in den friska, aromatiska doften piggnade kyrkobesökarna till och kunde lättare hålla sig vakna. Även den franska benämningen "herbe sacré" tyder på att isop i långa tider ansetts som en helig ört.

Klimatzon

Isop växer i Sverige i klimatzon I - V.

Jordmån

Isop är en flerårig ört som trivs bäst på lucker och inte alltför fuktig jord, helst med något kalkinnehåll eller på stenig jord. Den tål ej kvarstående vatten. Isop har ungefär samma anspråk som timjan. Växten behöver mycket sol och värme. Den är även lämplig som prydnadsväxt.

Sådd och plantering

I början av mars eller april sår man frö i kruka. Fröna täcks av ett tunt lager jord och hålls fuktiga. Groningen varar mellan tre och fyra veckor. Befintliga bestånd förökar sig oftast genom självsådd. Ungplantorna planteras ut på ett avstånd av 50 x 50 centimeter. I juli - augusti slår blommorna ut, och då är det dags att skörda. Blommorna besöks ofta av insekter.

Skötsel

Isop är en anspråkslös växt. Plantera den bara inte alltför tätt. Isop är också ett av våra växtskyddsmedel. många skadedjur, som löss, sniglar, kålfjärilar med mera skyr den aromatiska doften. Därför är den lämplig som kantväxt till skydd för andra växter. Det är mindre lämpligt att plantera isop i närheten av rättika och rädisa.

Skörd och användning

Som kryddväxt bör isop användas med försiktighet. Redan små mängder är tillräckligt för att den framträdande smaken ska komma till sin rätt. På grund av den lätt bittra smaken, som påminner om mynta, är den särskilt lämplig för sallader, såser, bönrätter, vilt och mörkt kött.

Isop innehåller eteriska oljor, bitterämnen som pinen och limonen, flavonoidglykosiden hesperidin samt garvsyra. Dessa ämnen ger isop en allmänt gasdrivande, sammandragande, svettminskande och svagt diuretisk verkan. Den används som infusion främst vid hosta, kikhosta, astma och bronkit. Den är också välgörande vid inflammation i urinvägarna, njurar och gallblåsa. Den stimulerar aptiten och matsmältningsvätskorna. Starka doser, särskilt av den destillerade eteriska oljan enbart, orsakar muskelkramper. Det räcker med några få isopblad för att feta maträtter ska bli lättsmälta.

Bestånden kan förökas genom delning av rotstockarna på hösten. Isop är en vinterhärdig art, men utsatta plantor är det lämpligt att ge någon sorts täckning, lämpligen tall- eller granris.

Källor

Lyckas med trädgården

Tidens stora bok om läkeväxter

Läkeväxter förr och nu, Forum

Denna artikel kommer från FOBO:s handbok och skrevs av Wilhelm Raattamaa. Du kan läsa originalversionen [här](#).